

מֵאֲרִיכִים יָמִים. מָה הַטַּעַם? פִּי לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּטָרֵם הַגִּיעַ זְמַנּוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָטְלוֹ אֶת חֲנוּךְ וְהַעֲלָהוּ לְשָׁמַי מְרוֹמִים, וּמָסַר בְּיָדוֹ כָּל הַגְּזוּזִים הָעֲלִיוֹנִים וְחַמְשָׁה וְאַרְבַּעִים מִפְּתָחוֹת סְתָרִים חֲקוּקִים שְׂבָהֶם מִשְׁתַּמְשִׁים מִלְּאָכִים עֲלִיוֹנִים, וְכֵלֶם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, וְהָרִי בְּאֲרֹנוֹ.

וַיֵּרָא ה' פִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם בְּאֶרֶץ וְכָל יֵצֵר מַחְשַׁבֶת לְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים ה) פִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רָע. פְּסוּק זֶה נֹאמַר וּבְאֲרֹנוֹהוּ. אֲבָל בֹּא רֵא, מִי שְׁנֹדֵדֵק בִּיצֵר הָרָע וְנִמְשָׁף אַחֲרָיו, יִטְמָא הוּא וְיִטְמָאוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁנֹתְבָאָר.

כִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם - כָּל הַרְעוֹת הֵיוּ עוֹשִׂים, וְלֹא נִשְׁלַם חֲטָאָם עַד שֶׁהָיוּ שׁוֹפְכִים דָּמִים לְחִנָּם עַל הָאֶרֶץ. וּמִי הֵם שֶׁהָיוּ מִשְׁחִיתִים דְּרָכָם עַל הָאֶרֶץ? זֶהוּ שְׁכָתוּב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. כְּתוּב כָּאֵן רַק רָע, וְכָתוּב שָׁם (לֹא יִגְדֹךָ רָע, וְכָתוּב) [בראשית לח] וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רָע בְּעֵינָי ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי רָע אֵינוֹ רָשָׁע? אָמַר לוֹ, לֹא. רָשָׁע - אֶפְלוּ הָרִים יָדוּ עַל חֲבֵרוֹ, אִף עַל גֹּב שְׂלֵא עָשָׂה לוֹ דְּבַר, נִקְרָא רָשָׁע, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת ב) וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לְמָה תִּפְּהָ רַעְךָ. הַפִּית לֹא כְּתוּב, אֶלָּא תִּפְּהָ.

אֲבָרָה רָע לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִי שְׁמִשְׁחִית דְּרָכּוֹ וּמִטְמָא עֲצָמוֹ וּמִטְמָא אֶת הָאֶרֶץ, וְנוֹתֵן כַּח וְחֹזֵק לְרוּחַ הַטְּמָאָה שְׁנֹקְרָאת רָע, שְׁכָתוּב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא נִכְנַס בְּפִלְטְרִין וְלֹא רוּאָה פְּנֵי

חֵילָא וְתוֹקְפָא לְרוּחַ מְסֻאָבָא דְאֶקְרִי רָע דְכָתִיב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא עָאֵל

לֹון קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא יִסְרְחוּ. וְאֵינְנוּ פִי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינְנוּ, לְאֶרְכָּא יוֹמִין כְּשֶׁאֵר בְּנֵי נִשְׂא דְהוּוּ אוֹרְכֵי יוֹמִין. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְלָקַח לִיהַ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא מְטִי זְמַנִּיהָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר חֲנוּךְ נָטִיל לִיהַ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא מֵאֲרַעָא וְאַסְקִיהַ לְשָׁמַי מְרוֹמִים וְאַמְסַר בְּיָדֶיהָ כָּל גְּזוּזֵי עֲלָאִין וְחַמְשָׁה וְאַרְבַּעִין מִפְּתָחַן סְתָרֵי גְלִיפִין דְּבַהּוּ מִשְׁתַּמְשִׁי מִלְּאָכֵי עֲלָאִי וְכֵלְהוּ אֶתְמַסְרוּ בְּיָדֶיהָ. וְהָא אוֹקִימָנָא:

וַיֵּרָא יי פִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם בְּאֶרֶץ וְכָל יֵצֵר מַחְשַׁבוֹת לְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים ה)

פִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רָע. הָאִי קָרָא אֶתְמַר וְאוֹקִימוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזִי, מָאֵן דְאֶתְדַבֵּק בִּיצֵר הָרָע וְאֶתְמַשִּׁיף אֶבְתְּרִיהַ וְיִסְתַּאֵב הוּא וְיִסְאָבוּן לִיהַ כְּמָה דְאֶתְמַר.

כִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם, כָּל בִּישׁוּן הוּוּ עֲבָדִי, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים חוֹבִיָּהּוּ עַד דְּהוּוּ אוֹשְׁדִין דְּמִין לְמַגְנָא עַל אֲרַעָא. וּמָאֵן אֲנוּן דְּהוּוּ מְחַבְּלִין אֲרַחֲיָהּוּ עַל אֲרַעָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. פְּתִיב הֵכָא רַק רָע (דף נו ע"א) וְכָתִיב הָתָם (לֹא יִגְדֹךָ רָע, וְכָתִיב) [בראשית לח] וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רָע בְּעֵינָי יי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי וְכִי רָע לֹאוּ אִיהוּ רָשָׁע. אָמַר לִיהַ, לֹא. רָשָׁע אֶפְלוּ אָרִים יְדִיהַ לְגַבִּי חֲבֵרִיהַ, אִף עַל גֹּב דְלֹא עֲבִיד לִיהַ מִיָּדֵי אֶקְרִי רָשָׁע. כְּמָה דְכָתִיב, (שְׁמוֹת ב) וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לְמָה תִּפְּהָ רַעְךָ. הַפִּית לֹא כְּתִיב אֶלָּא תִּפְּהָ.

אֲבָרָה רָע לֹא אֶקְרִי אֶלָּא מָאֵן דְּמְחַבֵּל אֲרַחֲיָה וְסָאִיב גְּרַמִּיהַ וְסָאִיב אֲרַעָא וְיָהִיב

חֵילָא וְתוֹקְפָא לְרוּחַ מְסֻאָבָא דְאֶקְרִי רָע דְכָתִיב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא עָאֵל

שְׂכִינָה, מִשׁוּם שְׂבִיחַ מִסְתַּלַּקַת
שְׂכִינָה מִן הָעוֹלָם.

וּמִנֵּין לָנוּ? מִיַּעֲקֹב. שְׂפָשֶׁה סְתַלַּקָה
מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה, חָשַׁב שֵׁשׁ פְּסוּל
בְּבָנָיו שְׂבָגְלָלִם הִתְחַזְּקָה בְּעוֹלָם
רוּחַ הַטְּמָאָה וְנִגְרַע הָאֵרוֹר מֵהַלְבֵּנָה
וּפְגַם אוֹתָהּ. וְאִם תֹּאמַר לְמָה?
מִשׁוּם זֶה מְטַמֵּא אֶת הַמְּקַדָּשׁ
וְהַסְתַּלַּקָה שְׂכִינָה מֵעַל יַעֲקֹב. כֹּל
שֶׁפֶן אוֹתוֹ שְׂמֵטְמָא דְרַכּוֹ וּמְטַמֵּא
עֲצָמוֹ שֶׁהוּא מְחֻזַּק אֶת רוּחַ
הַטְּמָאָה, וְלָכֵן כְּשֶׁנְּטַמֵּא נִקְרָא רַע.
בֹּא רֵא, כְּשֶׁפֶן אָדָם נְטַמֵּא, לֹא
נִפְקֵד מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטוֹב,
וּבְכֹל פַּעַם נִפְקֵד מֵאוֹתוֹ שְׂנִקְרָא
רַע לְרַע. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (מְשַׁלֵּי יט) וְשִׁבְעַ
לֵינן בֵּל יִפְקֵד רַע. כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל, אִזּוֹ בֵּל יִפְקֵד רַע. וְעַל זֶה
כְּתוּב רַק רַע כֹּל הַיּוֹם, וְכְתוּב לֹא
יִגְרֶךְ רַע. וְזֶה נִקְרָא רַע וְלֹא נִקְרָא
רְשָׁע. וְכְתוּב (תְּהִלִּים כג) גַּם כִּי אֶלֶף
בְּגִיָּא צְלָמוֹת לֹא אֵירַע רַע כִּי אֶתָּה
עֲמָדִי.

וַיִּנְחַם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ
וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פְתַח,
(ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחֻבְלֵי
הַשָּׂוִא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֻטְאָה. הוּי
מוֹשְׁכֵי הָעוֹן - אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם
שְׁחוּטָאִים לְפָנָי רְבוּנָם בְּכֹל יוֹם,
וְנִדְמִים בְּעִינֵיהֶם אוֹתָם חֻטְאִים
שֶׁהֵם כְּחֻבְלֵי הַשָּׂוִא, וְחוֹשְׁבִים
שְׂאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שְׁעֵשׂוֹ וְאוֹתוֹ חֻטָּא
שְׁעֵשׂוֹ שְׂאִינוֹ כְּלוּם, וְלֹא מְשַׁגִּיחַ
בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
שְׁעוֹשִׂים אֶת אוֹתוֹ חֻטָּא חֻזַּק
וְגִדּוֹל כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, שֶׁהוּא חֻזַּק
שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְפַּלּוֹת.

וְכֹא וְרֵא, כְּשֶׁעוֹשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא דִּין בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, אֵף עַל גַּב
שֶׁהֵם חֻטְאוֹ לְפָנָי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְהִרְגִּיזוּ אוֹתוֹ כֹּל יוֹם, אֵינוֹ
רוֹצֵה לְאִבֵּד אוֹתָם מִהָעוֹלָם.

בְּפִלְטָרִין וְלֹא חָמִי אִפִּי שְׂכִינְתָּא. בְּגִין
דְּבַהֲאֵי אֶסְתַּלַּק שְׂכִינְתָּא מֵעֲלָמָא.

מִנְלָן מִיַּעֲקֹב. דְּכַד אֶסְתַּלַּק שְׂכִינְתָּא מִנֵּיהּ
חָשִׁיב דְּבַכְּנוּהֵי הָוָה פִּיסוּל דְּבִגְיָנֵיהּ
אֶתְתַּקַּף בְּעֲלָמָא רוּחָא מְסֻאָבָא וְגַרַע נְהוּרָא
מִן סִיְהָרָא וּפְגַמִּים לָהּ. וְאִי תִימָא אִמָּאי. בְּגִין
דְּדָא סָאִיב מְקַדָּשָׁא וְאֶסְתַּלַּקַת שְׂכִינְתָּא
מֵעֲלוֹי דִּיעֲקֹב. כֹּל שֶׁפֶן הוּא דְמְסֻאָב
אֶרְחִייהּ וְסָאִיב גְּרַמִּיהּ דֵּהוּא אֶתְקִיף לִיהּ
לְרוּחָא מְסֻאָבָא. וּבְגִין כֹּף כַּד אֶסְתַּאֲב אֶקְרִי
רַע.

תָּא חֲזִי, כַּד בַּר נֶשׁ אֶסְתַּאֲב לָא יִתְפַּקֵּד
מֵעַם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְטַב. וּבְכֹל
זְמַנָּא אֶתְפַּקִּיד מִהֵוּא דְאֶתְקְרִי רַע לְבִישׁ.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מְשַׁלֵּי יט) וְשִׁבְעַ לֵינן בֵּל
יִפְקֵד רַע, כַּד אֲזִיל בְּאֶרֶץ מִישָׁר, כְּדִין בֵּל
יִפְקֵד רַע. וְעַל דָּא כְּתִיב רַק רַע כֹּל הַיּוֹם.
וְכְּתִיב לֹא יִגְוֶרְךָ רַע. וְדָא אֶקְרִי רַע וְלֹא
אֶקְרִי רְשָׁע. וְכְּתִיב (תְּהִלִּים כג) גַּם כִּי אֶלֶף בְּגִיָּא
צְלָמוֹת לֹא אֵירָא רַע כִּי אֶתָּה עֲמָדִי:

וַיִּנְחַם יי כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב
אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פְתַח (ישעיה ה) הוּי
מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחֻבְלֵי הַשָּׂוִא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה
חֻטְאָה. הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן אֶלֶין בְּנֵי נֶשׂא
דְּחֻטָּאֵן קָמִי מְאֲרִיהוֹן בְּכֹל יוֹמָא, וְאֶתְדַּמֵּן
בְּעִינֵיהּ אֲנּוּן חוּבִין דְּאֲנּוּן כְּחֻבְלֵי הַשָּׂוִא.
וְחָשְׁבִין דֵּהוּא עוֹבְדָא דְעִבְדִּין וְהוּא חוּבָא
דְעִבְדִּין דְּלָאוֹ אִיהוּ כְּלוּם וְלֹא אֲשַׁגַּח בְּהוּ
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד דְעִבְדִּין לֵהוּא חוּבָא
תְּקִיף וְרַבִּי כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה דְאִיהוּ תְּקִיף דְּלֹא
יְכִיל לְאֲשַׁתְּצָאָה.

וְתָא חֲזִי כַּד עֲבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא
בְּחִיבֵי עֲלָמָא, אֵף עַל גַּב דְּאֲנּוּן חֻטָּאֵן קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

בְּחִיבֵי עֲלָמָא, אֵף עַל גַּב דְּאֲנּוּן חֻטָּאֵן קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא